

Seguretat Clínica en l'entorn Extra-hospitalari

Javier López López.

Infermer de la Base Sem del Hospital Municipal de Badalona

La seguretat del pacient és la dimensió de la qualitat assistencial encarregada de l'anàlisi i la prevenció dels esdeveniments adversos (EA) que és defineixen com els esdeveniments relacionats amb l'atenció del pacient que tenen o poden tenir conseqüències negatives sobre el mateix. L'entorn extra-hospitalari forma part d'aquest complex sistema que constitueix l'atenció sanitària. Es per això que al igual que els altres àmbits en aquesta atenció també apareixen efectes adversos.

"Lo peor no es cometer un error, sino tratar de justificarlo, en vez de aprovecharlo como aviso providencial de nuestra ligereza o ignorancia". Santiago Ramón y Cajal

Com a principal característica del nostre entorn, a diferència d'altres àmbits de l'atenció sanitària, no està suficientment estudiat el nombre d' EA que es produeixen. Per tant, està clar que no podem afirmar que el nostre medi és més segur que un altre sense tenir estudis ben elaborats que ens donin informació al respecte. Tot i aquesta realitat, podem fer servir com a guia estudis que es publiquen en llengua anglesa i que fan referència a l'atenció extra-hospitalària al Regne Unit o EEUU, sempre basant-se en l'actuació dels "paramedics", per la qual cosa la seva aplicabilitat en el nostre medi s'ha de relativitzar. També els estudis que s'han plantejat al nostre entorn però dintre d'altres àmbits d'atenció com són les urgències (EVADUR) o en la atenció hospitalària (ENEAS) es poden donar una idea aproximada de la quantitat de EA que es produeixen. Reforçant aquest plantejament l'estudi realitzat a Canada on equiparan el número de EA que es produeixen a l'entorn extra-hospitalari als que es produeixen dintre de l'atenció dintre de l'hospital.

Tot i això el nostre camp d'actuació no només consisteix en conèixer el número d' EA que es produeixen en l'atenció extra-hospitalària sinó que aquesta és una més de les actuacions destinades a la millora de la seguretat del pacient.

Seguint aquest tema de la millora considerem que la sensibilització dels professionals en matèria de seguretat és imprescindible per caminar cap a una atenció més segura. Per la qual cosa la formació dels professionals en matèria de seguretat és imprescindible. En aquest sentit en el nostre àmbit s'estan fent cursos de instructors en seguretat del pacient per part del grup de SEMES per a serveis d'urgències i emergències. Aquests seran els professionals encarregats de transmetre els coneixements i les eines necessàries per tal de millorar en aquest tema, concretament durant el 2010 es va fer un curs d'instructors en seguretat del pacient per al SEM de Catalunya que va comptar amb 35 alumnes i futurs instructors. És important mencionar que en la formació dels nous professionals de l'emergència, els Tècnics en emergències Sanitàries segons es regula en el R.D 1397/2007 la seva formació s'inclouen els criteris de qualitat en la prestació del servei i els factors determinants en la qualitat com és la seguretat.

Seguint amb el camps d'actuació de la seguretat clínica un dels factors importants que hem de treballar és la notificació dels EA per tal de poder analitzar-los i establir els riscos propis de la nostra atenció i les prioritats d'actuació. En aquest aspecte sí que hi ha paral·lelisme en els estudis realitzats amb "paramedics" referents a la percepció de seguretat per part dels professionals, els estudis conclouen que hi ha una percepció general de que la notificació EA

és molt baixa i que es degut a que predomina el que anomenen una cultura de “blame and Shame” en comptes del “learn from errors” que es un model centrat en el sistema i no en buscar un culpable. Aquests darrers són els ambients de treball més favorables per a que els professionals notifiquin els errors que es produeixen. Per tal de notificar els errors i de fomentar el diàleg en matèria de seguretat s'ha demostrat que els Briefings de seguretat són una eina molt útil. Aquests briefings consisteix a guiar un diàleg breu entre els professionals tractant aspectes de seguretat. Els estudis “teaching Knowledge from motor racing to healthcare” demostren, en aquest cas en una unitat quirúrgica, que la realització de “briefings” per part de l'equip assistencial comporta una millora en la seguretat degut a l'augment de la cultura de seguretat dels professionals i la identificació des possibles riscos lligats seva practica.

Un altre camp per a la l'actuació sobre seguretat del pacient són les practiques basades en l'evidència i dintre d'aquestes es poden identificar els projectes associats a societats científiques, associacions de pacients o altres entitats. Un

exemple d'això poden ser el programa de SEMEs de seguridad clínica amb la difusió del coneixement entre els professionals del sector o encara més lligat a l'atenció extra-hospitalària i el risc inherent que es produeix per tractarse d'un trasllat per un mitjà mòbil, és l'acció conjunta entre al NHS i la Patient Safety Agency on van treballar conjuntament per tal d'aportar idees per definir el concepte de l'ambulància del futur i van redactar un document de consens per tal de guiar a la indústria al disseny de les ambulàncies del futur per tal que siguin més segures.

Seguint amb els camps d'actuació en la seguretat del pacient en l'entorn extra-hospitalari en l'avaluació i coneixement dels problemes principals esta clar que hem de treballar encara més en els sistemes d'emergència del nostre entorn en eines que aporten seguretat com són els AMFE's , anàlisis prospectius de seguretat abans d'iniciar una activitat per poder prevenir i evitar les possibles errades o l'anàlisi de casos quan s'ha produït un EA greu segons el mètode LONDON per tal de identificar les condicions latents. Aquestes eines cada vegada s'utilitzen més en l'àmbit hospitalari i des del món de la emergència no ens podem quedar enredada en matèria de seguretat.

A mode de conclusió direm que no tenim xifres per dir si estem davant d'un entorn segur o no, però els estudis realitzats a altres sistemes d'emergència ens fan sospitar que la incidència de EA és similar a la d'altres àmbits de l'atenció sanitària. En tot cas, cada vegada més per part dels professionals i de les institucions s'estan implementant iniciatives per tal de millorar la cultura de seguretat entre els professionals com per exemple, sistemes de notificació de EA a tots els nivells d'assistència i aplicant estratègies per a que l'atenció extra-hospitalària sigui més segura.